

Bu bölüm üç parçadan oluşur (48:1-11; 48:12-15; 48:16-22). Tanrı kendi halkını eleştirir, ona vaat verir, onu bağlılığı için yüreklendirir. İlk parçada Tanrı İsrail'den hoşlanmadığını belirtir; onu dinlemeye çağırır (48:2,12,16).

1. İsrail gerçekte ve doğrulukla Tanrı'yı aramadı (48:1).
2. Demir boyunları ve tunç alınları vardı (48:4).
3. Tanrı'nın tarihi boyunca İsrail'e çeşitli olayları önceden bildirmesine karşın (48:3-7), İsrail inanmamakta direndi (48:8).
4. Tanrı İsrail'i ortadan kaldırma hakkına sahipti. Ne var ki, Kendi yüceliği için öfkelerini geciktirdi (48:9).
5. Yok edeceği yerde İsrail'i günahattan arıtmayı yeğledi (48:10).

48:1 Yakup, İsrail: Yakup doğal ad, İsrail ruhsal ad sayılır. «İsrail», Tanrı'nın Yakup'la antlaşma yaptığını anımsatır (Tekvin 33:26-28).

ey Yakup evi: Kırk yedinci bölümde Tanrı Babil'e günahının sonucu olan yıkımı gösterdi. Tanrı, günah için diğer ülkeleri yargılsa, kendi halkının iğrençliğine göz yummaz. Yahuda'dan hesabını soracağı günahları bildirirken Tanrı'nın amacı -- her zaman olduğu gibi -- Yahudalılar'ın günahattan dönerek sonsuz yaşama kavuşmasıydı.

48:1,2 Yakup evinin övünme nedenleri:

1. Yakup'un soyundan oluşu
Tanrı Yakup'u sevdi (Malaki 1:2,3; Romalılar 9:13). İsraililer de Tanrı'nın sevdiği kişinin soyundan gelen kişilerdi.
2. İsrail adıyla çağrılışı
İsrail «Tanrı'yla uğraşan» ya da «Tanrı uğraşır» demektir (Tekvin 32:27,28). İsraililer Tanrı'yla gürleşen atalarıyla gurur duyarlardı.
3. Yahuda soyundan oluşu
Diğer on oymak Tanrı'ya başkaldırıysa da Yahuda O'na az çok bağlı kalmıştı. Davut Yahuda oymağındandı, ama her şeyden önemlisi Mesih Yahuda oymağından doğacaktı (Sayılar 24:5-7; Mezmur 68:26; Mika 5:2; Matta 2:1; Luka 2:4; Romalılar 9:5).
4. Tanrı'nın adıyla ant etmesi
5. Tanrı'yı anması
Musa'nın kaleme aldığı Kutsal Yasa ve Tanrı'nın diğer bildirimleri İsrail'e emanet edilmişti (Romalılar 3:2; 9:4,5; Markos 7:6,7).
6. Kutsal kentten oluşu
Tanrı'yla olan ilişkilerini sağlamlaştıracakları yerde İsraililer dış görünüşe önem verdiler. Bu tutum, gerçek doğruluktan yoksun olduklarını gösterir (İsa Mesih'in yaşadığı gündeki Yahudiler'i karşılaştırın [Yuhanna 8:33]). Bağlılıkla yerine getirdikleri dinsel törenler, Tanrı'ya yönelik diri, kişisel imandan yoksundu. Kişinin ilişki kurduğu topluluk ya da kuruluş nedeniyle böbürlenmesi, o grubun ilkelerini benimsemiş olduğuna kanıt değildir. Yahudiler Yahudi olmaktan gurur duyarlardı, ama birçokları Tanrı'nın Yahudiler'e bildirdiği koşullara aldırış etmediler. Tanrı'ya bağlı olmayan dinsel eylemlerin hiçbir yararı yoktur.

Tanrı'yla ilgilenmeyen bir adam vardı. Onun kızının Mesih inancısı olması, adamı şaşkınlığa uğrattı. Zamanla kız evlendi, beyiyle birlikte yabancı ülkede Tanrı'ya hizmet etmeye çağrıldı. Aradan yıllar geçtikten sonra genç çift babasını ziyaret ederken yerel inanlılar, kızın hasta

annesini görmeye geldiler. Kızın babası gururla kızına, «Konuklarımıza yaptığınız işleri anlatın» diye öneride bulundu. O baba bir yandan inanlı kızıyla ilişkisinden kıvanç duyuyordu, öte yandan da kızının inandığı Tanrı'ya boyun eğmeyi reddediyordu. Yahudiler de böylediler.

7. Tanrı'ya dayanması

Tanrı'nın İsrail'le yaptığı özel antlaşmalar vardı (65:16; Çıkış 19:8). İsraililer O'nun vaat ettiği yardıma dayanıyordu (Mika 3:11).

hakikatla ve doğrulukla olmayarak: Gerçek ve doğruluktan yoksun olan dinsel eylemler hiçbir yarar sağlayamaz (Yeremya 5:2; Matta 23; Yuhanna 4:23,24; Romalılar 9:30-32; Matta 15:8 [Yeşaya 29:13]). Tanrı'nın adı boş yere anılmış olur (Çıkış 20:7).

ant edersiniz: Yasa'ya göre bir ilahın adıyla ant etmek yasaktı (Tesniye 6:13; 10:20; Yeşu 23:7). Tanrı'nın adıyla yalan yere de ant içilmeyecekti (Levililer 19:12). İsraililer'in gerçek ve doğrulukla ant etmeyişi ikiyüzlülüktü. Böylece yalan yere ant içmiş oldular. İsa Mesih, insanlara ant içmelerini değil, dürüstlükleri nedeniyle sözlerine güvenilen kişiler olmalarını öğretti (Matta 5:33-37). Bu öğretinin, hukukun gerektirdiği antlara karşı kullanılması yerinde değildir. Mesih İsa yargılanırken sustu. Ne var ki, başkahin O'na yemin ettirince yanıt verdi (Matta 26:63,64).

48:2 mukaddes şehirdeniz: İsa Mesih'ten iki yüzyıl önceki dinsel ayaklanmaya önderlik eden Makabe ailesi döneminde basılan paranın üzerinde «Kutsal olan Yerusalemler» yazılıydı (Nehemya 11:1; Daniel 9:24).

orduların Rabbi: Tanrı Yahudiler'e, İsrail'in Tanrısı'nın aynı zamanda orduların Rabbi olduğunu anımsattı. «Orduların Rabbi», Tanrı'nın kutsallığıyla yakın ilişkide bulunan bir addır. Bu nedenle de bu ad, İsraililer'e Tanrı'nın kutsallığına uygun sorumluluklarını anımsatır.

şunu dinleyin: Tanrı'nın bildirimleri yararlıdır (48:17). Kişi bu bildirimleri kendi keyfine göre duyup duymama seçeneğine sahip değildir. Tanrı insanların Sözü'nü dinlemelerini rica etmez. Buyurur! (Yakup 1:22).

48:3 önceki şeyleri ... bildirdim: İsrail'in tarihinde önceden bildirilmemiş önemli bir olaya hemen hemen rastlanmaz (42:9; 44:7,8; 45:21; 46:10). Örneğin:

1. İsrail'in Mısır'da 400 yıl uşaklık yapacağı ve sonra özgür kılınacağı (Tekvin 15:13,14)
2. Kenan bölgesinin İbrahim'in soyuna miras kalacağı (Tekvin 15:18-21)
3. İsrail'in aşırı sözdinleme yüzünden sürgüne gönderileceği (Levililer 26:27-35; Tesniye 28:36; 29:24-29; Yeşaya 39:6,7)
4. Sürgünden döneceği (Levililer 26:44-45; Tesniye 30:4; Yeşaya 48:20)
5. Koreş'in eliyle sürgünden özgür kılınacağı (45:4,13)
6. Mesih'in kızıdan doğacağı (7:14; 9:6)
7. Mesih'in elem çekeceği ve insanların günahı için öleceği (Yeşaya 53)
8. Dünyanın sona eriş biçimi (Vahiy 5:2-5, v.s.)

48:3,5,6,7 önceki şeyler: Tanrı, Yahudiler'i imansızlıktan korumak için ve yalancı ilahlara saptıkları zaman yeniden Kendisine döndürmek için sürekli peygamberlik sözleri duyuruyordu. Hiç kimse bu şeyleri kendi yetenekleriyle öğrenemezdi. Başvurabildikleri hiçbir kaynak bu gizleri bildiremezdi.

48:4 alnının tunçtan olduğu: Bu benzetme bu biçimiyle Kutsal Yazı'nın başka hiçbir yerinde geçmez. Alın iyilik ya da kötülük için, günaha karşı direnmek (Hezekiel 3:8) ya da Tanrı'ya başkaldırmak (Yeremya 5:3; Hezekiel 3:7; Zekarya 7:12) için tunçlaştırılabilir. Keşke İsrail iyilikte, dürüstlükte ve doğrulukta kararlı olsaydı (Tesniye 9:27; Yeremya 6:28; Hezekiel 3:7; Haberciler'in İşleri 7:51-53). Ama hayır,

1. Yalancı ilahlarının Tanrı'dan üstün olduğunu ileri sürme konusunda inatçıydılar (48:5). Tanrı Babil'in yıkımını önceden bildirmeseydi İsraililer, çölde yaptıkları gibi, bu bilgiyi yalancı ilahlarının bildirdiğini öne süreceklerdi (Çıkış 32:4).
2. Tanrı'nın bildirimlerini kendilerinin zaten önceden anladıklarını ileri sürmeye eğilimliydi (48:7).
3. Değişmeye çağrıldıklarında değişmez oldular.
  - a. Tanrı'nın istediği gibi iç varlıklarında erdemli olmazlardı.
  - b. Tanrı'nın buyurduğu gibi doğruluğu, adaleti, gerçeği izlemezlerdi.
  - c. Kötülük yapmaktan vazgeçmezlerdi.
  - ç. Kulaklarını Tanrı'nın çağrısına açmazlardı.

Alnının tunçtan oluşu, kişinin tutumları ve hareketleri açısından pekişmiş olduğunu gösterir.

1. Tanrı kişiden, Sözü'nü öğrenme ve uygulama kararlılığı (Matta 13:14-16; [Haberciler'in İşleri 28:25-28]; İbraniler 5:10-12; Yuhanna 7:17), alçakgönüllülük, hizmet etmek için isteklilik gibi nitelikleri bekler. Bu nitelikler eksikse, ruhsal duymazlık oluşur.
2. Ruhsal uyuşukluk, kişinin Tanrı'yla bağlantısından sıkıntı duymasıyla belirlenir. Ne var ki, başlangıçta bir hastalığın belirtileri olmadığı gibi, ruhsal duymazlığın başlangıçtaki belirtileri yüz göstermiş olmayabilir.
3. Ruhsal uyuşukluğa kapılmış bir kişi, Tanrı'ya güvенеceği yerde ya kendine güvenir ya da ümitsizliğe düşer.
4. Tanrı'yla doğru bağlantıya dönmek için yılmaz istek ve emek beklenir.

Tanrı, kimsenin büyüklenmesine izin vermez (1. Korintliler 1:29). Tüm insanlık O'nun önünde susmalı ve Tanrı olduğunu açıkça kabul etmeli (Zekarya 2:13; Romalılar 14:11; Filipililer 2:10,11).

bildiğim için: Hiç kimse başkasının içsel durumunu kesinlikle bilemez. Başkasının yaşamındaki nitelikleri Tanrı Sözü'yle karşılaştırarak yorumlayabilir. Ne var ki, bilmediği etkenleri hesaba alamaz. Yalnız Tanrı «Ben bildim» diyebilir.

48:5 putum: (40:18'le ilgili nota bakın; Hezekiel 20:30-32). Yahudiler kimi zaman yalancı ilahlara tapınmayla Tanrı'ya tapınmayı birbirine karıştırdılar. Kimi zaman da Tanrı'ya artık hiç tapınmadılar, yalnız yalancı ilahlara hizmet ettiler. Sürgünde Yahudiler'in yalancı ilahlara tapınmayı bütünüyle bırakıp bırakmadıkları bilinmemektedir. Sürgünden dönen Yahudiler ise, Tanrı'ya yürekte tapınan kişiydiler. Ne var ki onlardan, sürgünden dönmeyen Yahudiler'in özyapısına ilişkin bize hiç bilgi ulaşmamıştır. Sürgünde kalan Yahudiler'in bir bölümü yalancı ilahlara tapınanlar arasında kala kala kimliklerini yitirmişlerdir.

48:6 hepsi oldu ve siz itiraf etmeyecek misiniz?: Peygamberlikler onlara bildirildiği gibi gerçekleşti. Bunun sonucu, Yahudiler'in Tanrı Sözü'nün güvenilirliğine ve O'nun tek Tanrı olduğuna tanıklık etmeleri olmalıydı (43:10-12). Dürüstlük bunu gerektirirdi. Ne yazık ki Tanrı, bunu beklemesine karşın gereken karşılığı görmedi (48:4,5,7).

yeni şeyler: Önceki şeyler (48:3), yeni şeylerle karşılaştırılır. İlk bu «yeni şeyler» Koreş'le ilgili bildirilerdi (45:4,13). Ama daha geniş çapta İsa Mesih'in sunduğu kurtuluşla ilgili tüm esinlemeyi anlatır (Matta 13:52; 2. Korintliler 5:17; Vahiy 21:5).

gizli şeyler: Bu yeni, gizli şeyler nedir? Yasa'da ve Mezmurlar'da Rabbin Uşağı İsa Mesih'ten ve O'nun insanların günahını kaldırmak için kurtulmalık olarak ölümü ve dirilişinden söz edilmişti. Ne var ki, bu gerçek Eski Antlaşma'nın hiçbir yerinde Yeşaya 49-53'te olduğu gibi açıklanmadı.

ışittirdim: (Daniel 2:22,29; 1. Korintliler 2:9,10).

48:8 evet, işitmedin, evet, bilmedin, evet kulağın açılmadı: Tanrı yeniden İsrail'i eleştirmekteydi (48:1,2,4). Ne denli inatçı sağırık bu! Kişinin kulaklarını açması, buyruğu kavramak ve onu uygulamak için dikkatle dinlemesini anlatır (50:5). İsrail Tanrı'ya boyun eğmek niyetinde değildi.

daha ana rahminden sana günahkar deniliyordu: (44:2; Tesniye 31:16,27,29)

48:9 ismimden ötürü: Yahudiler Babil'den özgür kılınma hakkını hiçbir bakımdan kazanmadılar. Aynı zamanda Babil'deki durum da Yahudiler'in özgür bırakılmasına uygun değildi. Ama Tanrı, yetmiş yıllık sürgün süresi bitince onları ülkelerine geri göndereceğine söz vermişti. Yahudiler, ne kendi özniteliklerinden ne de siyasal koşullardan ümit bulabildiler. Tanrı, sözü güvenilir Rab olduğunu belirterek vaatlerini zamanı geldiğinde harfi harfine yerine getirecekti (Hezekiel 20:9,14,22,39,41; 36:20,21; 2. Timoteos 2:13).

Musa «Mısırlılar ne diyecekler?» diyerek Tanrı'nın Kendi yüceliğini korumasını birkaç kez rica etti (Çıkış 32:12; Sayılar 14:13).

öfkemi geciktiriyorum: İsrail Tanrı'nın öfkesini alevlendirdi.

1. İkiyüzlülükle (48:1)
2. İnatçılıkla (48:4,8)
3. Yalancı ilahlara tapınmakla (48:5)
4. Ruhsal bilgiye gösterdiği gönüllü körlükle

geciktiriyorum: (Çıkış 34:6,7)

seni kesipatmayayım: Tanrı'nın İsrail'i bütünüyle yok etmediği için üç neden sunulabilir (Mezmur 78:38):

1. Uluslar arasında adının lanetlenmesini istemiyordu (Çıkış 32:12; Sayılar 14:13; Tesniye 9:28; Mezmur 79:9-10; 106:8-10). İnsanların Tanrı'nın adıyla ilgili doğru düşünceleri son derecede önemlidir.
2. İsrail'e verdiği vaatler yerine gelmeliydi.
3. Tanrı'nın kurtuluş tasarısında İsrail çok önemli bir rol oynuyordu. Mesih Yahuda oymağından çıkacaktı.

48:10 gümüş gibi değil: Gümüş, tüm katkılardan kurtarıncaya dek arındırılır. Tanrı kimseyi bu derecede arındırmaz (Mezmur 12:6), çünkü bu yaşamda olduğu sürece hiç kimse günahlı benliğinden büsbütün arındırılmaz. Tanrı insanları, günahları kalmayınca dek arındırmayı amaçlasaydı onların hiçbiri sıkıntı ocağından çıkamazdı. Yine de Tanrı insanları günah işlemekten

vazgeçirmek için sıkıdüzene sokar (1:25; 42:23-25; Hezekiel 22:18-20; Zekarya 13:9; 1. Petrus 1:7).

sıkıntı ocağı: Yeşaya'yı dinleyenlerin «sıkıntı ocağı»ndan anlamaları gereken olay, Babil sürgünüydü. Genel öğreti olarak şu da söylenebilir: Sıkıntı ocağı olarak görünen her olay Tanrı'nın izniyle olur (45:7; Amos 3:6; Luka 12:6) ve kişinin günden günün arınmasını sağlayabilir; kişiyi dünya sevgisi, bencillik, geçici güven sağlayan ilişkiler, şehvet, v.b.inden paklamak için yararlıdır. Tanrı insanı sıkıntı ocağına şu durumlarda sokar:

1. Kişinin özyapısı kötü niteliklerle bozulunca
2. Kişiyi ya dünyada ya da cennette görevleri yüklenmek için hazırlarken

denedim: Gümüş ateşte artıldığı gibi, Tanrı başka insanları, cansız şeyleri ve çeşitli durumları kullanarak Mesih inanlılarının özyapısını dener. Denemeleri simgeleyen ateşle ilgili şu noktalar önem kazanır:

1. Ateş sıkıntı oluşturur.
2. Ateş malın niteliğini saptar.
3. Ateş değerliyi değersizden, kalıcıyı geçiciden ayırır.
4. Ateş artırır.
5. Ateşin sıcaklığı ayarlanabilir.

48:11 kendim için: (48:9)

izzetimi başkasına vermem: (42:8'le ilgili notu inceleyin).

48:12-22 Bu ayetler 40.-47. bölümlerinin özetidir. Tanrı ilk ve sondur; tek Yaratıcı'dır. Peygamberlik ve gerçekleşmesi -- örneğin, Koreş'in Tanrı tarafından görevlendirilmesi -- Tanrı'nın savlarının bir kanıtıdır.

48:12 Yakup, İsrail: (46:3'le ilgili nota bakın)

çağırıldığım: (41:9; 44:1,2)

ilk ve son: (41:4; 44:6)

48:13 yerin temelini Benim elim koydu: (40:12,22,26,28; 42:5; 44:24; 45:12,18; Mezmur 124:8; Yeremya 33:25-26)

gökleri sağ elim yaydı: (40:12,26; 44:24; 45:12'le ilgili nota bakın).

birlikte dikilip dururlar: İnsanlar dışında hem göktekiler hem de yerdekiler Tanrı'nın istemini yapmakta çabuk davranırlar. Tanrı'nın çağrısını duyunca sözdinlerliklerini belirtmek için hemen ayağa kalkarlar.

48:14 bu şeyleri kim bildirdi: Tanrı bildirdiklerini yerine getiremeyecek olsaydı, en baştan bunları duyurmazdı (48:3,5-7).

Rabbin sevdiği adam: Koreş ne üstün ayrıcalıklara sahip bir adamdı! Tanrı'nın çobanı, Tanrı'nın mesihi ve Tanrı'nın sevdiği adam olarak tanınırdı (45:1'le ilgili nota bakın; 46:11). İsa Mesih'in bir ilkörneği olduğu unutulmamalıdır.

bazusu: Koreş'in ve dolayısıyla Tanrı'nın kolu, Kildaniler'i yargılamak için üzerlerine inecekti.

48:15 Ben çağırdım: (46:11'e bakın)

yolu uğurlu olacak: Tanrı Koreş'in yolunu başarılı kıldı. Tarihçi Herodot Koreş'in son savaşına dek durdurulamadığını bildirir.

Tanrı'nın çağrısını duyan ve O'nun istemini yerine getirmekte kararlı olan kişinin yolu da başarılı olacaktır. Bu konuda Kutsal Yazı'da çok vaat bulunur (48:17; Yeşu 1:7-9; Mezmur 1:3; Yakup 1:25).

48:16 Bana yaklaşın: Tanrı'ya yaklaşan kişi günahattan uzaklaşır. Kişinin «Tanrı'ya yaklaşmak istiyorum» demesi ve aynı zamanda günahlarına bırakmak istemezce sarılması, saçmalaktır (Yakup 4:8).

bunu dinleyin: Tanrı'ya yaklaşan kişinin amacı O'nu dinlemek, O'ndan öğrenmek olmalıdır. Tanrı'yı dinlemeden O'na yaklaşılmaz (Yeremya 7:2; 17:20; 22:2; Hezekiel 3:12; Luka 5:1; 8:21; 11:28).

gizlice söylemedim: Tanrı Sina Dağı'nda Yasa'yı verdi, peygamberlerin duyuruları meydanlarda bildirmelerini istedi (8:1; 30:8; 45:19; 48:3,5,6; Habakkuk 2:2). Tanrı'nın bildirdiği Söz'le Kendisi arasındaki bağ açıkça görülünce, yalancı ilahlara yücelik verilemez (48:5,11).

Rab Yahve ve O'nun Ruhunu beni gönderdi: Bu ayette Kutsal Ruh'un ve Yahve'nin ayrı ayrı kişiler olduğu bellidir. Yahve ve Ruh'un gönderdikleri kişi İsa Mesih'tir (61:1; Luka 4:[16-]21; Yuhanna 10:36).

48:17 Rab seni fidyeye ile kurtaran: (48:20'yle ilgili nota bakın)

faydalı olanı sana öğreten: Ruhsal öğretinin amacı dinleyiciyi geliştirmek, onun yararını sağlamaktır (2:3; Yeremya 31:31-34; 2. Timoteos 3:16; İbraniler 8:10,11). İsraililer, Tanrı'nın istediği hızla ruhsal öğretiden yarar görmediler. Nedeni onların boyun eğmezliği idi. Bu yüzden düz ve doğru yoldan gidecekleri yerde imanı geliştiren, dolambaçlı sıkıntı yollarından geçmeliydiler (Yeremya 2:11).

yürüyeceğin yolda seni güden: (48:15)

48:18 keşke: Tanrı yetkisine boyun eğenler iyi şeylerle ödüllendirilir (Mezmur 81:13-16; Markos 10:29,30).

1. Esenlikle (48:18; Romalılar 14:17; 15:13)
2. Ardı kesilmeyen doğrulukla (48:18)
3. Kalıcı etkiyle (48:19)

Bazıları «keşke» sözcüğünden insanların, Tanrı'nın yetkisine karşı başkaldırma özgürlüğü olduğunu sanabilir. «Keşke» sözcüğünde Tanrı'nın üzüntüsü duyulur.

Tanrı, İsraililer'e Yasa'yı buyurduğunda onların doğruluğa ve esinliğe kavuşmak için söz dinlemelerini çok isterdi (Tesniye 5:29; 32:29). Sürekli başkaldırmaları nedeniyle onları sıkıdüzene sokması gerektiği için bir bakıma üzüntü duyardı (Mezmur 81:13-16; Matta 23:37). Öte yandan, amacı olumlu olduğu için sıkıdüzen ümitsiz bir son değildir (Romalılar 5:3). Tanrı'nın kutsallığını paylaşma hakkı, sıkıdüzen ile kavuşulması beklenen yüce sonuçtur (İbraniler 12:10)!

selamet, salah: Tanrı, kişinin robotlaşmasını ya da kişiliğinden yoksun olmasını istemez. Ne var ki, Tanrı'nın önünde doğru sayılarak esenliğe kavuşması için (32:16,17) kişinin O'nun buyruklarına uyması gerekir. Bunu yaparak kişi günahın etkisinden özgür kılınır ve Tanrı'nın onun için tasarladığı en sağlam kişiliğe kavuşur (Romalılar 6:10-13).

ırmak gibi ... olurdu: İsraililer günah işleyerek Tanrı'nın kutsamalarına engel olmasalardı, ırmak gibi ardı kesilmeyen iyiliklere kavuşurlardı (59:1,2). Ne var ki İsrail, çağın sonunda dünyanın dört bir yanından toplandığı zaman geciktirdiği bu kutsamalara kavuşacaktır (33:21; 41:18; Hezekiel 47:1; Zekarya 14:8; Vahiy 22:1).

salahın da deniz dalgaları gibi olurdu: Kutsal Yazı'da deniz, ulusların simgesidir (Vahiy 17:15). Tanrı'yı tanımayan ülkeler «çalkanan deniz gibidirler, çünkü o rahat durmaz ve onun suları çamur ve kir dışarı atar» (57:20). Ne var ki, deniz dalgaları bambaşka bir şeyi açıklar. Deniz dalgaları hayranlık ve korku uyandıran bir biçimde deniz yüzeyinden kalkıp metrelerce yükseklikte bir kule gibi dikilir. Şiddetli bir gürültüyle kırılınca yollarına çıkan her şeyi bir oyuncak gibi süpürür. Deniz dalgalarının görkemli etkisi ve oluşturduğu dehşet birbirleriyle yarışır.

İsrail doğruluk peşinde olsaydı deniz dalgaları gibi olabilirdi. Doğruluk gibi başka hiçbir şey bir kişiyi ya da bir ulusu yükseltmez (Süleyman'ın Meselleri 11:11; 14:34). Doğruluk İsrail'e hem görkem kazandırır, hem de onu diğer ülkelerin gücü önünde düşmekten korurdu (Luka 19:41-44).

Mesih'in doğruluğu deniz dalgalarına benzetilebilir.

1. Kişinin en «yüksek» günahını örtebilir.
2. Tekrar ve tekrar günahı örter.
3. Deniz dalgalarının sayısı olmadığı gibi, Mesih'in doğruluğu tükenmez.

Tanrı herkesin sonsuz yaşama kavuşmasını ister. Bazen Kendi yüceliği için (Yeremya 13:16; Malaki 2:2) ama bu ayette olduğu gibi günahlıların esenliğe kavuşması ve doğrulukla donatılmaları için (Mezmur 81:13) insanları kurtulmaya çağırır.

48:19 zürriyetin de kum gibi: İsraililer Mısır'dan çıktıklarında askerlik çağında olanlar toplam 603.550 kişiydi. Yalnız dört oymağın nüfusu askerlik çağında olanlardan 42.000 kişiden azdı. Ne var ki, Ezra'nın kaydettiğine göre Zerubbabel'le birlikte sürgünden dönenlerin tümünün sayısı 42.360 idi (Ezra 2:64-65). Ezra'yla birlikte dönen 2.000 erkek vardı (Ezra 8:2-20). İsraililer'in yüzde onu bile geriye kalmamıştı.

adı kesilip: Sürgünlerin bazıları çeşitli nedenlerle İsrail'e dönmek istemedi. Bugün bu kişilerin hangi oymaktan geldikleri, hangi uluslara karışmış oldukları kesin olarak bilinmez.

48:20 Babil'den çıkın: İsrail'in Babil'den çıkışı, Mısır'dan özgür edilmesiyle karşılaştırılır. Mısır'dan kaçmaları sessiz ve korkulu olmuşsa da, Babil'den çıkmaları övgülerle olacaktı. Koreş döneminde

İsrail'in Babil'den çıkışı, dünyanın sonunda Tanrı halkının «Büyük Babil»den çıkışını da simgeler (Vahiy 18:4).

Kıldaniler'den kaçın: Sürgünden İsrail'e dönme olanağı çıkar çıkmaz İsraililer'in hemen yola düşecekleri sanılırdı. Ne yazık ki, Kutsal Ruh'un tapınağı yeniden yapmaya yüreklendirdiği adamlardan (Ezra 1:5) başka İsrail'e dönen yoktu. Yosefus'a göre zenginler Babil'de kalmayı yeğledi; yoksullar büyük olasılıkla Babil'den çıkacak cesareti bulamadılar. Bu nedenle «Kıldaniler'den kaçın» biçimindeki bir isteklendirme çok gerekiyordu.

Yakup'u Rab fidye ile kurtardı: İsrail'in ne Mısır'dan kaçışı ne de Babil'den özgür kılınması bedelsiz oldu. Tanrı İsrail'i kurtulmalıkla kurtardı (Çıkış 12:[3-]13,27; Yeşaya 43:1; 44:22-24). İsraililer güçsüz ve çaresizken Tanrı gereken karşılığı onların adına ödedi. Benzer bir biçimde insanlar kendilerini günahın köleliğinden özgür kılamazken Mesih Tanrı'ya onların günah borcunu ödedi (Romalılar 5:6,8; 1. Korintliler 5:7).

terennümler: Övgü konusu neydi? Rab onları kurtulmalıkla kurtardı!

48:21 susamadılar: İsraililer'i kurtulmalıkla Kurtaran onlardan yolculuk parasını istemedi! Yolculuk giderlerini ve tüm gereksinmelerini Kendisi karşıladı (43:19; Çıkış 16:15; 17:2-6; Sayılar 20:2-13; Tesniye 8:3; Mezmur 78:15,16).

48:22 kötülere selamet yoktur: Bu uyarı hem 57:21'de ve kitabın sonunda (66:24) yinelenir. Tanrı'nın sonsuz kutsamalarını alacak olanlar yalnız doğru sayılanlardır. İsraililer'in arasında bulunup Tanrı'nın iyiliğini gören ama kendilerini O'na teslim etmeyenler, Tanrı'nın huzurunda rahata kavuşacaklarını sanmasınlar (57:21; 1. Korintliler 10:3-5; İbraniler 3:7-11,16-19). İsrail de ulusal rahata kavuşmak için imansızlıktan kurtulmalıdır (Zekarya 12:10-14; 13:1; 14:21).

Kötü kişiler, günahları vicdanlarını rahatsız ettiği için sürekli hareket etmeye eğilimli olurlar. Suçluluklarını bastırmak için heyecan uyandıran şeylerle zaman geçirmek isterler. Bir türlü esenliğe kavuşamaz.